

AFET RİSK YÖNETİMİNDE ÇOK DİSİPLİNLİLİK NEDEN GEREKLİDİR?

Dr. Öğr. Üyesi Nazan Cömert BEACHLER*

ÖZET

Günümüzde hem insan ve ekosistemin tüm bileşenlerinin, hem de mevcut sistem ve organizasyonların riske maruz olma seviyeleri artmaktadır. Diğer taraftan yeni riskler önemli bir tehdit unsuru olarak ortaya çıkarken mevcut risklere bağlı zararları da daha da arttırmaktadır.

Risklerin dünya çapında afete dönüşebilme potansiyelliği özellikle son 30 yıldır yaşanan farklı nitelikteki afetlerle tecrübe edilmiştir. Risklerin tespiti, değerlendirilmesi, bertaraf edilmesi, azaltılması, transferi, iletişimi ve afete hazırlık faaliyetleri afet yönetiminin ana çalışmalarını oluşturmaktadır. Bununla beraber afeti hazırlayan süreçlerin analizi ve afetin hangi şartlarda meydana geldiğinin anlaşılması, buradan hareketle etkin bir afet risk yönetim sistemini geliştirilmesi ve işletilebilmesi için önemlidir. Zira afet yönetimi ile ilgili gelişen literatür riskin sadece objektif ölçülebilir bir kavram olmasının ötesinde toplum ve kurumları tarafından inşa edilen bir kavram olarak ele alınması gerekliliğine gittikçe daha çok vurgu yapmaktadır.

Afet yönetim sistemleri afet tecrübeleriyle şekillenen ampirik çalışmalar neticesinde oluşturulan prensiplere

* Marmara Üniversitesi

dayanmaktadır. Afete hazırlayan şartların tespiti ve süreçlerin analizinin yanı sıra tecrübenin iyi okunması, değerlendirilmesi ve politikalara yön veren somut araçlara dönüştürülebilmesi birçok disiplinden elde edilen verinin birlikte değerlendirilmesi ile mümkün olabilmektedir. Özellikle sosyal bilimlere ait metodolojilerin ve geliştirilen kavramlar çerçevesinde analiz edilmesi afetlerin oluşturan şartların anlaşılmasına büyük katkısı sağlamaktadır. Bu kavramların önemi özellikle 1990'lardan itibaren hem fiziksel çevrenin güvenliğinin ve toplumsal dirençliliğinin arttırılması hem de toplumun afetlere hazırlanması ve afet sonrası çalışmaların etkinliği için bütüncül ve risk odaklı çalışmalara yönelmede daha da görünür hale gelmiştir. Zaman içinde hem afetten, hem de afet yönetiminden kastedilenler değişmiş ve gelişmiştir.

Bu açılardan bakıldığında afet yönetiminde teknik boyutlu ve spesifik risklere odaklı bir yaklaşımdan ziyade çok boyutlu geniş katımlı çok disiplinli bir yaklaşımı içermesi gerektiği anlaşılmaktadır. Çok disiplinlik bir konu veya problemi anlamak tanımlamak ve sorunları çözmenin bir disiplin çerçevesini aştığı durumda en az iki olmak üzere birçok disipline alt bilginin, datanın, tekniklerin, araçların, perspektif ve kavramların bütünleştirilmesi olarak tanımlanabilir. Bu haliyle etkin afet risk yönetimi, afeti sadece olayı teknik yönleriyle, oluştuğu ekonomik sosyal, politik şartlardan bağımsız ele alan ve objektif bir değerlendirmeye tabii tutan bir yaklaşım değildir. Zira ne tecrübenin varlığı ne de bilimsel verilerin ortaya konması tek başına kurumsal ve toplumsal düzeyde doğrudan risk azaltma üzerinde etki sağlamamaktadır. Verilerin farklı disiplinlerin kavramları ve metodolojileri ile birlikte analizi ve karar almada araç haline dönüştürülmesi gerekmektedir. Toplumsal mutabakat çerçevesinde geliştirilen bu araçlarla birlikte, risk bilgisinin dirençliği sağlayabilecek davranışlarına dönüştürülmesinde kullanılması ve bunun için de doğru iletişimin yapılması

gerekmektedir. Afetten zarar görme derecesi, afet öncesi şartların bir sonucu olarak çıkmakla birlikte, tecrübelerin karar almada bir araç haline dönüştürülebilme kapasitesine bağlıdır. Bu fark aynı zamanda afet yönetim sistemleri arasındaki etkinlik farkını da açıklamaktadır. Hem afete hazırlayan şartların tespitinde hem de afet riskin azaltılması ile ilgili çözüm seçeneklerinin oluşturulmasında çok disiplinlik gereklidir.

WHY DO WE NEED A MULTI-DISCIPLINARY APPROACH FOR THE DISASTER RISK MANAGEMENT?

Assistant Professor Nazan Cömert BEACHLER*

ABSTRACT

The degree of exposure to disaster risk for humans and all ecosystem components continues to increase. On the other hand, new risks are emerging as a major global threat and as an aggravating factor of the impacts of existing risks.

The occurrence of disasters over the past few decades shows the extent to which risks are transforming into disasters at the global level. While it is important to identify, assess, eliminate, reduce, and mitigate the risks that can occur in disasters, it is

* Marmara University

important to understand the conditions under which risks occur and are transformed into disasters, in order to develop an effective and proactive disaster management system. The knowledge gained from experience emphasises the need to treat risk as a concept constructed by society and its institutions, beyond being an objectively measurable concept.

Disaster management systems are based on principles created as a result of empirical studies shaped by disaster experiences. In particular, the analysis of social science methodologies and concepts developed contributes greatly to the understanding of the conditions that constitute disasters. Since 1990, with the development of new concepts of analysis, it has become increasingly important to ensure the safety of the physical, economic and social environment and to make society more resilient as a challenge in the face of disasters. Now, the focus on these concepts allows us to understand the need to adopt a more proactive model of integrated disaster management. Over time, what is meant by disaster and disaster management has changed

From this perspective, disaster management reveals the necessity for a multidisciplinary approach rather than a specific and technical one. Multidisciplinarity can be defined as the integration of sub-information, data, methodologies, tools, perspectives and concepts from several disciplines (at least two), when the understanding of a problem cannot be restricted to a single disciplinary framework. In this case, effective disaster risk management cannot be based exclusively on an objective assessment of risks that only takes into account their technical aspects. Because neither the existence of experience nor the presentation of scientific data alone has an effect on direct risk reduction at the institutional level. It is necessary to analyze the data together with the concepts and methodology of different disciplines and transform them into tools for decision making

The level of affectability of the damage results from the pre-disaster conditions of the society as well as from the capacity to transform its experiences into a decision support tool. The variation in the level of these capacities between the different management models explains the efficiency gap between models. A multidisciplinary approach is required both in determining the conditions that prepare the disaster and in developing responses for disaster risk.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ